

Till: Ålands landskapsregering

Ärende: Yttrande om förslag till äldrelag för Åland (ÅLR 2019/676)

Ålands handikappförbund (nedan förbundet) tackar för möjligheten att avge synpunkter på förslag till äldrelag för Åland. Det är angeläget att uppmärksamma den äldre befolkningen med tanke på den demografiska utvecklingen och behovet av att på bästa sätt ta hand om befolkningen oavsett ålder och denna lag blir ett viktigt komplement till den nya socialvårdslagen.

Förbundet har inför detta yttrande koordinerat arbetet så att alla medlemsföreningar har haft möjlighet att delta och lämna sina synpunkter. Förbundet representerar via sina medlemsföreningar ca 4 700 personer på Åland.

Nedan presenteras först kort förbundets och medlemsföreningarnas samlade synpunkter gällande lagförslaget och därefter framförs synpunkter gällande specifika paragrafer.

De största fördelarna med lagförslaget är enligt förbundet anmälningsskyldigheten som skrivs in på lagnivå samt att kommunala äldreråd nämns i lagen.

Förbundet ser dock med oro på den gränsdragning som blir mellan den planerade nya socialvårdslagen för Åland och äldrelagen för Åland. När kommunernas socialtjänst träder in önskar förbundet se en helhet där alla bitar inom socialvården, även äldreomsorgen, ingår i den nya organisationen. Förbundet upplever att denna samordning åtminstone kan underlätta vid de gränsdragningar som blir aktuella.

Förbundet påminner om vikten av behörig personal och tillräcklig personal. I lagförslaget saknar vi en skrivning om personaldimensionering (minst 0,8–1 anställd per klient). Det ska inte endast finnas rekommendationer om personaldimensionering utan uppställda minimikrav i lagtexten.

Kopplat till äldrelagen välkomnar förbundet den ändring som föreslås i landskapslagen om hälso- och sjukvård, 25 §. Skrivningen om att det ska tas fram en plan är ett viktigt verktyg för att aktivt utvärdera hur den offentliga hälso- och sjukvården kan utvecklas och organiseras på bästa sätt.

När det gäller tidiga och förebyggande insatser för äldre anser förbundet att hembesök kunde erbjudas personer redan från 65 års ålder. Detta torde ge bättre möjligheter att planera framåt och att i ett tidigt skede se kommande behov av service och vård.

Förbundet uppskattar att tredje sektorns viktiga samhällsroll uppmärksammas men vi önskar poängtera att tredje sektorns verksamhet endast i vissa fall är lagstadgad och att det finns risk för att det offentliga vill överföra ansvarsområden till tredje sektorn där det inte är befogat. Förbundet hoppas dock på gott samarbete och dialog med alla aktörer i samhället som arbetar med förbundets målgrupp, personer med funktionsnedsättning, och vill framöver bjudas in till möten, arbetsgrupper och dylikt som arbetar med frågor som berör våra medlemmar.

1 § Lagens syfte och tillämpningsområde

Eftersom det i detaljmotiveringen till 1 § står att avsikten med lagen är att se till att tjänster och service ges till äldre utgående från individuella behov på samma grunder i hela landskapet ser förbundet det som angeläget att samordna också äldreomsorgen med övrig socialvård.

Lagens syfte i sig ser förbundet endast fördelar med. Det är angeläget att stärka äldre personers rätt att vara delaktiga och själva bestämma om den service som personerna får.

6 § Tillgång till service och dess tillgänglighet

Förbundet konstaterar att denna paragraf är viktig och i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Paragrafen ställer stora krav på den kommunala verksamheten och servicen eftersom tillgänglighet som begrepp är mångfasetterat.

7 § Plan för att stödja den äldre befolkningen

Det är bra med en lagstadgad plan. Arbetsprocessen med att ta fram en plan leder troligtvis till en fördjupning i nuläget, bättre kunskap och utveckling i den kommunala verksamheten.

9 § Experter

Liksom i socialvårdslagen önskar förbundet att begreppet sakkunnig, istället för expert, användas i denna lag.

10 § Äldreråd

Förbundet understöder skrivningen om kommunala äldreråd i denna paragraf. Äldreråd fyller en viktig funktion för brukarinflytande och påverkansmöjligheter.

Kapitel 3 upplever förbundet som oerhört viktigt men samtidigt ser vi också risker med hur utredningen av servicebehovet görs och var gränsen mellan socialvårdslagen, äldreagen och handikappservicelagen dras i praktiken.

11 § Rådgivning och andra tjänster som främjar välbefinnande

Förbundet understryker vikten av kommunens och hälso- och sjukvårdens skyldighet att informera bland annat om användningen av tjänster inom respektive verksamhetsområde.

Vidare konstaterar förbundet att begreppet välbefinnande används i förslaget till äldreagen, medan begreppet välbärd används i förslaget till socialvårdslag. Vi önskar dels en enhetlig begreppsanvändning och dels en närmare definition av vad som avses med begreppen.

15 § Klientplan och serviceplan

Även denna paragraf är viktig med tanke på rätten till adekvat service. Det är fint att se att den äldres delaktighet lyfts fram.

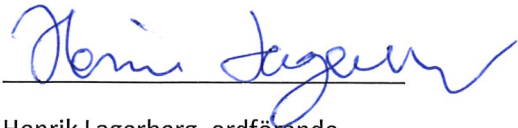
18 § Beviljande av socialservice samt rätt till service

Förbundet understryker vikten av att beslut ges skriftligen, med motivering och inom skälig tid.

19 § Anmälan om äldre personers servicebehov

Det är viktigt att anmälningsskyldigheten skrivs in i lagen. Vi ser att syftet med paragrafen är bra och ser ett mervärde också i möjligheten att göra en s.k. orosanmälan.

Mariehamn 11.3.2019

Henrik Lagerberg, ordförande

Susanne Broman, verksamhetsledare

